

Veel wind maar ook dreiging Midden-Oosten

Terwijl er meer reizen binnen Europa zijn tijdens de feestdagen dan in 2022 worden we geconfronteerd met mogelijke ha-

peringen in de wereldhandel. Er ko-

men nu 2 kwetsbaarheden boven water: droogte in het Panamakanaal en aanvallen in de Rode Zee. Die kwetsbaarheden veroorzaken nu een vertraging van de wereldhandel. Allereerst het Panamakanaal. Dat vormt de verbinding tussen de Grote en de Atlantische Oceaan en is van groot belang voor de handel tussen Azië en de oostkust van de Verenigde Staten. Als gevolg van de droogte is er een lage waterstand waardoor er minder schepen door het kanaal kunnen varen die ook nog eens minder lading mee kunnen nemen. Opgeteld passeert ongeveer 18% van de wereldhandel het Panamakanaal. Er wordt ook met argusogen gekeken naar de situatie in het Midden-Oosten. Een eerste gevolg is al merkbaar: de containerprijzen zijn aan het stijgen. De Amerikanen mengen zich inmiddels in deze situatie en willen de belangrijkste handelsroutes ter wereld, die tussen Azië en Europa, veiligstellen. De Houthis vormen een rebellengroep uit Jemen die connecties hebben met het bewind in Iran. De scheepvaart via de Rode Zee is goed voor 12% van de wereldhandel. De rebellengroep wil door aanvallen uit te voeren de Palestijnse strijd tegen Israël steunen. De Amerikanen geven aan dat deze aanvallen het vrije verkeer van goederen in gevaar brengen. Zij hebben de Operation Prosperity Guardian in het leven geroepen. Dit is een coalitie van landen die marineschepen inzetten om aanvallen tegen te gaan. Ook Nederland doet mee. Op dit moment kiezen de grote rederijen er voor om dit gebied te mijden. Zij kiezen een langere route om Kaap de Goede Hoop. Dat is dezelfde route die in maart 2021 gekozen werd toen er sprake was van een blokkade van het Suezkanaal. We kennen allemaal de gevolgen daarvan nog. Deze langere route vraagt ongeveer tien dagen extra reistijd en de brandstofkosten stijgen met ongeveer een miljoen dollar (retourtrip tussen China en Noordwest-Europa). De exacte gevolgen voor de wereldeconomie zijn nog onbekend, maar duidelijk is dat deze onzekerheid en een mogelijke escalatie niet helpt om rust te bewaren op economisch vlak.

HET WEER

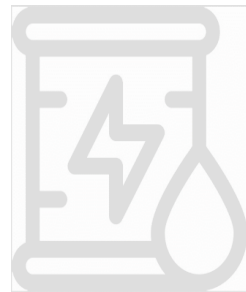
De astronomische winter is begonnen maar van een echte winter is nog geen sprake. Wel is het erg onstuimig en stormt het. Daarnaast is er sprake van wateroverlast. De rest van de week blijft het wisselvallig en zacht met buien en droge perioden waarin de zon af en toe doorbreekt. De middagtemperatuur ligt tussen 9 en 11 graden die richting het einde van week een graad of wat kan dalen.

OLIE

De olieprijsen zijn gestegen. Dit is het gevolg van de situatie in het Suezkanaal. Naast het vrachtvervoer hebben ook de olie- en gastransporten te maken met de toenemende dreiging van aanslagen.

De prijsstijging van olie is een direct gevolg van de vrees dat de wereldwijde toeleveringsketens ernstig verstoord kunnen raken. Amerikaanse en Britse marineschepen hebben afgelopen zaterdag vijftien aanvalsdrones van de Houthis neergeschoten boven de Rode Zee. Hoe lang dit nog zal duren is niet bekend. Wel is duidelijk dat de markt zenuwachtig is. Op dit moment is het zo dat de verstoring nog niet echt een groot effect heeft op de prijzen van ruwe olie en vloeibaar aardgas (LNG). De gevolgen zijn vooralsnog beperkt tot hogere transportkosten. De productie wordt niet direct beïnvloed. De markt steeg van \$76,90 naar \$78,90 per vat.

KOLEN

De wereld gebruikt in 2023 meer kolen dan ooit. De consumptie van steenkool is in 2023 met 1,4% gestegen tot een record van 8,5 miljard ton. In Europa en de Verenigde Staten was er sprake van een afname, maar in China, India en Indonesië steeg de vraag méér dan de gerealiseerde daling. Dit record lijkt niet meer te evenaren omdat het wereldwijde steenkoolverbruik zal gaan dalen als gevolg van de toename van de opwekking uit zonne- en windenergie. China (54% van het totale verbruik) en India blijven de topverbruikers. Hoe

vreemd het ook klinkt: India gebruikt de steenkool voor de winning en raffinage van nikkel voor gebruik in accu's van elektrische auto's. Het verbruik in China vindt grotendeels plaats om elektriciteit op te wekken. De handel in Europese steenkool is rustig omdat er nauwelijks liquiditeit is. Milde temperaturen in heel Europa en de hoge opwekking van windenergie dragen daaraan in grote mate bij. De jaarprijzen 2024 daalden deze week verder. De week begon op €99,22 en eindigde op €98,14 per ton.

GAS

De gasprijzen zijn in het begin van de week wat gedaald en zijn daarna stabiel gebleven. Hogere temperaturen tijdens de kerstperiode en de gematigde vraag zal het beroep op de Noordwest-Europese voorraden doen afnemen. De prijs daalde niet verder omdat er steun wordt gevonden bij de toenemende geopolitieke zorgen als gevolg van aanvallen op schepen in de Rode Zee. Met deze dreiging aan de ene kant van de balans en het relatief warme weer, een sterk aanbod via leidingen naar continentaal Europa en de dominantie van windenergie op dit moment blijft de druk op de prijzen van toepassing.

POWER

in het begin van de week daalde de powerprijzen nog wat maar daarna liepen de prijzen weer omhoog. De gevolgen van de sterke wind waren zichtbaar op de handelsschermen. De opwekking van windenergie in Ierland, Groot-Brittannië en Nederland benaderde de maximale geïnstalleerde capaciteit. Met het in bedrijf nemen van het windpark 'Hollandse Kust Noord' (759MW) is de totale opwekcapaciteit van wind op zee gestegen naar 4748 MW. Toen afgelopen donderdag de vraag naar stroom gering was en de opwekking door de sterke wind enorm was moest overaanbod worden voorkomen en werden de windturbines op zee zelfs even uitgeschakeld. Het aantal negatieve prijzen bleef dan ook beperkt. In Duitsland bereikte de windproductie ook een nieuw record: op donderdagochtend werd de 50.869 MW aangetikt. De stijgende prijzen de rest van de week werden veroorzaakt door prijsstijgingen van energiebrandstoffen en koolstofprijzen. Het zal duidelijk zijn dat de spotprijzen onder sterke druk staan door de hoge windenergieopwekking in de NWE-regio.

EMISSIONS

Op de CO₂-markt is het contract voor December 2024 nu het leidende contract. De afgelopen week zijn de prijzen gestegen.

Het lijkt er op dat dit het gevolg is van handelaren die hun shortposities vóór Kerstmis wilden sluiten. Dat leidt tot koopactiviteit en dus stijgende prijzen. De handelaren sorteerden voor op prijsdalingen. De week sloot op €76,16 per ton.

OUTLOOK

GAS

RELATIEF WARM

Ook de rest van deze week zal de temperatuur boven gemiddeld blijven. De vraag naar gas neemt dan ook af en er wordt slechts een gering beroep gedaan op de storages. Het blijft stevig waaien zodat ook de vraag vanuit de elektriciteitscentrales beperkt zal blijven. Het aanbod is gezond en de dreiging in het Midden-Oosten vormt nog niet de overhand. De druk op de prijzen blijft onverminderd. Cal24 baseload **steeg** van 34,64 naar 35,15 €/MWh. De spotmarkt (TTF) handelt op 33,69 €/MWh. Op woensdag 27 december noteerde de spotmarkt een prijs van 33,14 €/MWh.

POWER

VEEL WIND, HEEL VEEL WIND

De wind blijft aanwezig de rest van deze week. De CO₂ prijzen zijn flink gestegen maar dat lijkt van tijdelijke aard te zijn. Cal24 baseload **steeg** van 87,29 naar 92,03 €/MWh. De spotmarkt (EPEX) handelde op 39,13 €/MWh. Op woensdag 27 december 2023 noteerde de spotmarkt een prijs van 63,96 €/MWh.